

Řidič/řidička rypadla (kód: 21-018-H)

Autorizující orgán:	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů:	Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství (kód: 21)
Týká se povolání:	Obsluha strojů a zařízení při povrchové a hlubinné těžbě
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Dodržování bezpečnostních ustanovení a ochrany zdraví při práci, protipožárních předpisů a zásad ochrany životního prostředí při práci	3
Ošetřování a údržba lopatových rypadel	3
Údržba a odkládání lan	3
Pokládka vlečných kabelů 6 kV a manipulace s nimi	3
Práce se zdvihacím zařízením	3
Provádění prací s otevřeným ohněm	3
BOZP a hospodárny provoz technických zařízení tlakových	3
Řízení a obsluha lopatových rypadel	3
Získávání podkladů z norem a z technické dokumentace, potřebných pro výkon pracovních činností při řízení, obsluze a kontrole lopatových rypadel a při jejich ošetřování, běžné údržbě a drobných opravách	3
Orientace ve vyhláškách a technických předpisech týkajících se řízení, obsluhy a běžné údržby těžebních a důlních zařízení a strojů	3
Volba postupu práce a technologických podmínek při řízení, obsluze a kontrole činnosti těžebních a důlních zařízení a strojů a při jejich běžné údržbě a drobných opravách	3
Kontrola údajů přístrojů, signalizačních zařízení informujících o průběhu a výsledcích činnosti těžebních a důlních zařízení a strojů, signalizaci závad zařízení	3
Vedení záznamů o provozu, o průběhu a výsledcích činnosti, revizích a opravách těžebních a důlních zařízení a strojů	3
Ošetřování a údržba nářadí, nástrojů a pomůcek používaných při ošetřování, seřizování a běžné údržbě těžebních a důlních zařízení a strojů	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Dodržování bezpečnostních ustanovení a ochrany zdraví při práci, protipožárních předpisů a zásad ochrany životního prostředí při práci

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat základní ustanovení bezpečnosti práce při řízení lopatového rypadla	Písemné a ústní ověření
b) Popsat a předvést použití osobních ochranných pracovních prostředků při řízení lopatového rypadla	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Ošetřování a údržba lopatových rypadel

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat postup údržby rypadla dle provozní dokumentace	Písemné a ústní ověření
b) Popsat postup ošetření rypadla dle provozní dokumentace	Písemné a ústní ověření
c) Popsat postup seřízení chodu rypadla dle provozní dokumentace	Písemné a ústní ověření
d) Vysvětlit způsob nastavení provozních podmínek a parametrů rypadla dle provozní dokumentace	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Údržba a odkládání lan

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Získat z provozní dokumentace, týkající se lan rypadla, relevantní informace, stanovující závazná pravidla pro údržbu a odkládání lan a jejich výměnu u obsluhovaného rypadla	Praktické a ústní ověření

Je třeba splnit toto kritérium.

Pokládka vlečných kabelů 6 kV a manipulace s nimi

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat povolené a zakázané činnosti při manipulaci a pokládce vlečných kabelů	Ústní ověření

Je třeba splnit toto kritérium.

Práce se zdvihacím zařízením

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat povolené a zakázané činnosti při manipulaci se zdvihacím zařízením dle platných zákonů, vyhlášek, nařízení vlády a platných norem	Ústní ověření

Je třeba splnit toto kritérium.

Provádění prací s otevřeným ohněm

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat povolené a zakázané činnosti při manipulaci s otevřeným ohněm dle platných zákonů, vyhlášek, nařízení vlády a platných norem	Ústní ověření
b) Vyjmenovat povinnosti požární hlídky při a po práci s otevřeným ohněm	Ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

BOZP a hospodárny provoz technických zařízení tlakových

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat povolené a zakázané činnosti při manipulaci s vyhrazenými technickými zařízeními tlakovými a elektrickými dle platných zákonů, vyhlášek, nařízení vlády a platných norem	Ústní ověření

Je třeba splnit toto kritérium.

Řízení a obsluha lopatových rypadel

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat obsluhu lopatového rypadla při technologickém procesu povrchové těžby	Písemné a ústní ověření
b) Popsat nedovolené činnosti při obsluze lopatového rypadla	Písemné a ústní ověření
c) Popsat činnosti před zahájením provozu lopatového rypadla	Písemné a ústní ověření
d) Popsat činnosti při provozu lopatového rypadla	Písemné a ústní ověření
e) Popsat činnosti při odstavení lopatového rypadla z provozu	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Získávání podkladů z norem a z technické dokumentace, potřebných pro výkon pracovních činností při řízení, obsluze a kontrole lopatových rypadel a při jejich ošetřování, běžné údržbě a drobných opravách

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Číst strojírenské výkresy, zejména výkresy a schémata rypadel, obsažené v návodech k jejich obsluze nebo v jejich servisní dokumentaci, vyčíst z nich především podobu hlavních součástí, jejich počet, způsob jejich spojení, umístění ovládacích prvků stroje, prvků ke kontrole chodu a mazacích míst dle mazacích plánů	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Číst technologická schémata, technologické postupy a postupy ovládní rypadel, vyčíst z nich sled a návaznost jednotlivých operací a kroků a údaje pro jejich provedení	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Orientace ve vyhláškách a technických předpisech týkajících se řízení, obsluhy a běžné údržby těžebních a důlních zařízení a strojů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Získat z provozní dokumentace a platné legislativy obsluhovaných strojních zařízení relevantní informace, stanovující závazná pravidla pro obsluhu, řízení, seřizování a údržbu obsluhovaných rypadel	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit toto kritérium.

Volba postupu práce a technologických podmínek při řízení, obsluze a kontrole činnosti těžebních a důlních zařízení a strojů a při jejich běžné údržbě a drobných opravách

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Určit podle provozní dokumentace pořadí a způsob provedení technologických operací při obsluze, řízení, seřizování či údržbě rypadel	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Určit podle provozní dokumentace či podle pokynů pro obsluhu a údržbu postup práce vykonávané rypadlem ve vybrané technologické operaci	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Zvolit samostatně nástroje, nářadí či pomůcky, provozní náplně a pomocné prostředky, měřidla potřebná k nastavení a seřízení rypadel, k jejich řízení při provádění zadané technologické operace, k jejich běžné údržbě a drobným opravám	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Kontrola údajů přístrojů, signalizačních zařízení informujících o průběhu a výsledcích činnosti těžebních a důlních zařízení a strojů, signalizaci závad zařízení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Odečíst údaje měřidel, měřících přístrojů nebo zařízení rypadla	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Zaznamenat údaje ve správných veličinách a jednotkách SI odečtené z měřidel, měřících přístrojů nebo zařízení rypadla	Praktické předvedení
c) Porovnat hodnoty odečtených údajů s hodnotami stanovenými pro danou operaci rypadla provozní dokumentací, technologickým předpisem	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Rozhodnout o potřebě korekce provozních podmínek	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení záznamů o provozu, o průběhu a výsledcích činnosti, revizích a opravách těžebních a důlních zařízení a strojů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zaznamenat v souladu s provozním předpisem průběh a výkon technologického procesu, jeho parametrů a podmínek, vykonávaného rypadlem	Praktické a ústní ověření
b) Zaznamenat v souladu s provozním předpisem údaje o chodu rypadla, o spotřebě energií, doplňování provozních hmot a provedených úkonech běžné údržby	Praktické a ústní ověření
c) Zaznamenat v souladu s provozní dokumentací údaje o poruchách a opravách rypadla	Praktické a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Ošetřování a údržba nářadí, nástrojů a pomůcek používaných při ošetřování, seřizování a běžné údržbě těžebních a důlních zařízení a strojů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uložit, udržovat a podle potřeby upravit nástroje, nářadí a pomůcky používané při ošetřování, běžné údržbě, drobných opravách, seřizování, řízení a obsluze rypadel	Praktické předvedení
b) Použít hospodárně, v případě opotřebení vyměnit nástroje, nářadí a pomůcky používané při ošetřování, běžné údržbě, drobných opravách, seřizování, řízení a obsluze rypadel	Praktické předvedení

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí autorizovaná osoba zajistit, aby byl uchazeč seznámen s pracovištěm a se specifickými požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO) pracoviště (včetně havarijního plánu) na kterém bude praktická část zkoušky vykonána. Zdravotní způsobilost je vyžadována (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/zdravotniPodminky.aspx?id_jp=2269).

Tato kvalifikace platí pro řidiče rypadla, které svým výkonem nepřesahuje 630 m3.h-1.

Uchazeč musí do zahájení zkoušky předložit zejména:

- doklad o absolvování praxe v rozsahu stanoveném vyhláškou č. 77/1965 Sb., o výcviku, způsobilosti a registraci obsluh stavebních strojů a další podmínky stanovené touto vyhláškou.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání strojírenství nebo hornictví a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti povrchového dobývání nerostných surovin nebo ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti povrchového dobývání nerostných surovin.
- b) Vyšší odborné vzdělání v oboru vzdělání strojírenství nebo hornictví a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti povrchového dobývání nerostných surovin nebo ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti povrchového dobývání nerostných surovin.
- c) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na strojírenství nebo hornictví a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti povrchového dobývání nerostných surovin nebo ve funkci učitele praktického vyučování v oblasti povrchového dobývání nerostných surovin.

Další požadavky:

- •Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- •Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).
- •Autorizovaná osoba musí odpovídat požadavkům dle § 12 vyhlášky č. 77/1965 Sb., o výcviku, způsobilosti a registraci obsluh stavebních strojů, ve znění pozdějších předpisů.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- Platnou provozní a servisní dokumentaci, vždy minimálně jedno vyhotovení pro každý typ rypadla (dělení podle podvozku – rypadlo kolové, pásové; podle technického provedení – rypadlo pro vrchní řez a pro spodní řez; podle typu pohonu – elektrický a spalovací motor) - daný typ rypadla
- Fotodokumentace měřicích přístrojů, měřidel a jiných zařízení, informujících o průběhu sledovaného a řízeného procesu činnosti rypadel
- Typový pasportizační profil oblasti těžby rypadla
- Nástroje, nářadí, měřidla a pomůcky určené pro technologické operace zabezpečující provozuschopnost rypadla

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro realizaci zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické či prostorové vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace doklady (resp. jejich ověřené kopie) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 60 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 4 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard profesní kvalifikace připravila SR pro těžbu a úpravu nerostných surovin, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

VŠB TU Ostrava

Českomoravský štěrk, a. s., Mokrá-Horákov

Kamenolom Javorka, Horní Nová Ves

Těžební unie